

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ
ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ
НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
(ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)”

для студентів IV курсу

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 3 від 18.11.2011 р.)*

Харків
2011

Програма навчальної дисципліни “Кримінальна відповідальність за злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)” для студентів IV курсу / Уклад. М. І. Панов. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2011. – 11 с.

У к л а д а ч М. І. Панов

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 6 від 25.11.2011 р.)*

1. ВСТУП

Підготовка юристів на військово-юридичному факультеті передбачає вивчення не тільки кримінального права та інших правових дисциплін, а також і навчальної дисципліни “Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)”.

Дана навчальна дисципліна розглядає питання відповідальності за військові злочини, проблему кваліфікації цих злочинів та відмежування від суміжних “загально кримінальних” злочинів.

Розв’язання цих питань може бути успішним при хороших знаннях положень Загальної та Особливої частини кримінального права. Більш глибоке засвоєння матеріалу, правильне застосування кримінально-правових норм при кваліфікації вчинених злочинів обумовлено дослідженням конкретних кримінальних справ із судової практики.

Родовим об’єктом військових злочинів, передбачених в розд. XIX Особливої частини Кримінального кодексу, є встановлений законодавством порядок несення або проходження військової служби. Завдяки об’єкту військові злочини об’єднані в одному розділі*.

Визначення системи військових злочинів має важливе значення, оскільки дає можливість впорядковувати їх і встановлювати найбільш суттєві риси, які їм притаманні й якими вони відрізняються одне від одного та від суміжних злочинів. Ці сфери несення або проходження військової служби в теорії і практиці кримінального права прийнято визначати як “безпосередні об’єкти військових злочинів”. Вони співвідносяться з родовим об’єктом як частка з цілим.

Також вивчаються поняття, загальна характеристика, система та види злочинів проти встановленого порядку несення

* Див.: Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. / за ред. М. І. Панова. – Х.: Право, 2011.

військової служби, проводяться відмежування цих злочинів від дисциплінарних проступків, вирішуються питання відповідальності за співучасть у військових злочинах, а також призначення покарання за сукупністю злочинів, інші питання.

2. З М І С Т

Злочини проти порядку підлеглості і військової честі

Непокора. Об'єктивна сторона. Види діянь. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних.

Невиконання наказу. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування цього злочину від непокори.

Опір начальникові або примушення його до порушення службових обов'язків. Об'єктивна сторона. Види дій та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних.

Погроза або насильство щодо начальника. Види дій та момент закінчення злочину. Значення мотиву вчинення погрозу для кваліфікації. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування злочину від суміжних та від проступку.

Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Характер насилля та його значення для кваліфікації.

Злочини проти порядку проходження військової служби

Самовільне залишення військової частини або місця служби. Об'єктивна сторона. Види дій та момент закінчення

злочину. Значення тривалості залишення частини або місця служби для кваліфікації. Суб'єкт злочину. Значення службового становища для кваліфікації. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних та проступків.

Дезертирство. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Суб'єктивна сторона. Мета вчинення злочину. Відмежування злочину від самовільного залишення частини.

Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Види діянь. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування цього злочину від суміжних та проступків.

Злочини проти порядку користування військовим майном та його збереження

Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Предмет злочину. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Види діянь. Кваліфікуючі ознаки.

Умисне знищення або пошкодження військового майна. Предмет злочину. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних.

Необережне знищення або пошкодження військового майна. Предмет злочину. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних.

Втрата військового майна. Предмет злочину. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Види діянь. Кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил поведінки зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку

для оточення. Предмет злочину. Об'єктивна сторона. Види діянь та їх наслідки. Суб'єктивна сторона. Характер вини щодо діяння. Наслідки порушення. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Злочини проти порядку експлуатації військової техніки

Порушення правил водіння або експлуатації машин. Поняття машини. Види порушень та їх наслідки. Суб'єктивна сторона злочину.

Порушення правил польотів або підготовки до них. Види порушень та їх наслідки. Суб'єктивна сторона злочину.

Порушення правил кораблеводіння. Види порушень та їх наслідки. Суб'єктивна сторона злочину.

Злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб

Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання. Види порушень. Об'єктивна сторона. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування злочину від суміжних та проступку.

Порушення статутних правил несення прикордонної служби. Види порушень та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Порушення статутних правил несення бойового чергування. Поняття бойового чергування. Види порушень та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Порушення статутних правил внутрішньої служби. Об'єктивна сторона. Види порушень та момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних та проступків.

Злочини проти встановленого порядку збереження військової таємниці

Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості. Предмет злочину. Поняття відомостей, що становлять державну таємницю. Об'єктивна сторона та момент закінчення злочину. Характер вини при вчиненні цього злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від державної зради.

Військові службові злочини

Зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем. Об'єктивна сторона. Види зловживань та їх наслідки. Суб'єктивна сторона. Значення мотиву злочину для кваліфікації. Поняття військової службової особи. Кваліфікуючі ознаки злочину. Відмежування від суміжних злочинів.

Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. Об'єктивна сторона. Поняття перевищення влади та їх види. Наслідки злочину. Суб'єктивна сторона та суб'єкт. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від зловживання владою або службовим становищем.

Недбале ставлення до військової служби. Об'єктивна сторона злочину. Види діянь та їх наслідки. Суб'єктивна сторона та суб'єкт. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від зловживання службовим становищем.

Бездіяльність військової влади. Об'єктивна сторона злочину. Види бездіяльності та її наслідки. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування даного злочину від інших військових службових злочинів.

Злочини проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій

Здача або залишення ворогові засобів ведення війни. Поняття засобів ведення війни. Види діянь та момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Відмежування злочину від державної зради.

Залишення гинучого військового корабля. Поняття залишення корабля. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування злочину від суміжних

Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю. Види діянь. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Добровільна здача в полон. Поняття здачі в полон. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона та мотиви задачі в полон. Відмежування злочину від державної зради.

Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні. Види діянь. Суб'єктивна сторона. Значення мотиву для кваліфікації. Суб'єкт злочину та місце його вчинення. Відмежування від державної зради.

Мародерство. Види дій. Момент закінчення злочину. Місце вчинення злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Насильство над населенням у районі воєнних дій. Види дій та їх наслідки. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Злочини, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями

Погане поводження з військовополоненими. Об'єктивна сторона злочину. Види діянь і момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона та суб'єкт злочину. Відмежування злочину від суміжних.

Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного кристала та зловживання ними. Об'єктивна сторона. Види діянь і момент закінчення злочину. Суб'єкт злочину.

Список нормативних актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. // Х.: Одісей, 2011.

Про оборону України: Закон України від 6 груд. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2009. – № 9. – Ст. 106.

Про Збройні Сили України: Закон України від 6 груд. 1991 р. // Там же. – 1992. – № 9. – Ст. 108.

Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 берез. 1992 р. // Там же. – № 27. – Ст. 385.

Про прикордонні війська України: Закон України від 4 листоп. 1991 р. // Там же. – № 2. – Ст. 7.

Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 26 берез. 1992 р. // Там же. – № 29. – Ст. 397.

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 груд. 1991 р. // Там же. – № 15. – Ст. 190.

Про Службу безпеки України: Закон України від 25 берез. 1992 р. // Там же. – № 27. – Ст. 382.

Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України від 10.12.2008 р. № 1153/2008.

Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 берез. 2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2009. – № 9. – Ст. 106.

Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24 берез. 1999 р. // Там же. – 1999. – № 22-23. – Ст. 194.

Про Стройовий статут Збройних Сил України: Закон України від 24 берез. 1999 р. // Там же. – Ст. 195.

Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 берез. 1999 р. // Там же. – Ст. 196.

Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24 берез. 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 22-23. – Ст. 197.

Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 2. – Ст. 7.

Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 р. // Там же. – 1999. – № 48. – Ст. 407.

Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. // Там же. – 1993. – № 31. – Ст. 338.

Положення про органи безпеки дорожнього руху Міністерства оборони України від 01.11.1999 р.

Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. / за ред. М. І. Панова. – Х.: Харків юрид., 2006.

Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): навч. посіб. / за ред. М. І. Панова. – Х.: Право, 2011.

Хавронюк М. І. Військові злочини: комент. законодавства / М. І. Хавронюк, С. І. Дячук, М. І. Мельник. – К.: А.С.К., 2003.

Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х.: Одісей, 2008.

Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. У 2 т. / за заг. ред. П. П. Андрушко, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – 3-тє вид. – К.: Алерта-КНТ. – 2009.

Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 5-тє вид. – К.: Юрид. думка, 2008.

Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С. С. Яценко. – 2-ге вид. – К.: А.С.К., 2002.

Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-тє вид., перероб. і доповн. – Х.: Право, 2010.

Кримінальне право України. Особлива частина: підруч. / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-тє вид., перероб. і доповн. – Х.: Право, 2010.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ
ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ
НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
(ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)”

для студентів IV курсу

У к л а д а ч ПАНОВ Микола Іванович

Відповідальний за випуск *М. І. Панов*

Редактор *В. В. Арнаутова*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*

Поза планом

Підп. до друку 20.12.2011. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 0,75. Облік.-вид. арк. 0,33. Вид. № 71.
Тираж прим. Зам. № 4351. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.